

I. Geografijos veidai

1. Geografiniai atradimai ir tyrimai	8
ŽEMĖ PLIUS Dženg Hė – Rytų Azijos Kolumbas.....	12
2. Kuo naudingos GPS koordinatės?	14
3. Pasaulis vienas – laikas skirtingas.....	16
4. Darnus vystymasis – mūsų tikslas	18
ŽINAU, MOKU, GALIU	20

II. Europos vienybė ir įvairovė

5. Kas yra Europa?	24
6. Europa – savarankiškas žemynas	26
7. Kiek valstybių Europoje?	28
ŽEMĖ PLIUS Europa kituose žemynuose	30
8. Gyventojų pasiskirstymas Europoje.....	32
9. Suvienyta įvairovė: Europa ir Europos Sąjunga	34
10. Europos kalbos ir religijos.....	36
ŽEMĖ PLIUS Mes visi gyvename Europoje.....	38
ORIENTAVIMASIS Europos šalys ir mūsų žemyno rekordai	40
GEOGRAFIJA AKTYVIAI Žemės tyrinėjimas su „Google Earth“	42
GEOGRAFIJA AKTYVIAI Tyrinėjame Europą.....	44
ŽINAU, MOKU, GALIU	46

III. Europos gamtos apžvalga

11. Europos gamtos įvairovė	50
12. Didžiojo ledyno pėdsakais	52
GEOGRAFIJA AKTYVIAI Kuriame reljefo profilį.....	54
13. Baltijos jūra.....	56
14. Europos klimatas.....	58
15. Nuo jūros į sausumą.....	60
GEOGRAFIJA AKTYVIAI Klimatogramos nagrinėjimas ir sudarymas	62
16. Kuo ypatingas Lietuvos klimatas?	64
17. Europos augalija	66
18. Ilgų žiemų kraštuose.....	68
19. Kur nei šalta, nei karšta	70
20. Šiltame Europos Viduržemyje	72
21. Klimato kaitos padariniai Europoje	74
ORIENTAVIMASIS Europos gamtos objektai.....	76
ŽINAU, MOKU, GALIU	78

IV. Kaip gyvena ir kuo verčiasi europiečiai?

22. Stiprūs ir silpni Europos regionai	82
23. Miškų ūkis Šiaurės Europos šalyse	84
24. Sultingi vaisiai iš sausringos žemės	86
25. Jūrų gėrybės iš Šiaurės Europos	88
26. Iškastinis kuras – tradicinis energijos šaltinis.....	90
ŽEMĖ PLIUS Nafta – juodasis auksas	92
27. Ateities energetika.....	94
28. Automobilių pramonė Europoje	96
29. Skersai išilgai per Europą.....	98
ŽEMĖ PLIUS Europos jūrų vartai į pasaulį.....	100
ŽEMĖ PLIUS Europos oro vartai į pasaulį	102
30. Turizmas Europoje	104
31. Turizmas Viduržemio rojuje	108
ŽEMĖ PLIUS Turizmas Alpėse.....	110
ŽINAU, MOKU, GALIU	112

Geografijos sąvokų žodynėlis	114
Klimato stočių duomenys.....	118
Asmenybių ir sąvokų rodyklė	119
Iliustracijų šaltiniai	120

Kaip sudarytas vadovėlis ŽEMĖ?

Skyriaus įvadas

Juo pradedamas kiekvienas vadovėlio skyrius. Išvardijama, ko bus mokomasi šiame skyriuje ir kokie tam bus naudojami informacijos šaltiniai.

Įvadas į temą susijęs su pažįstamu kontekstu, keliantis klausimus.

Pagrindinis temos tekstas suskaidytas į numeruojamas (T1, T2...) potemes.

Sąvokos atitinka bendrąją ugdymo programą.

Darnaus vystymosi ženklas

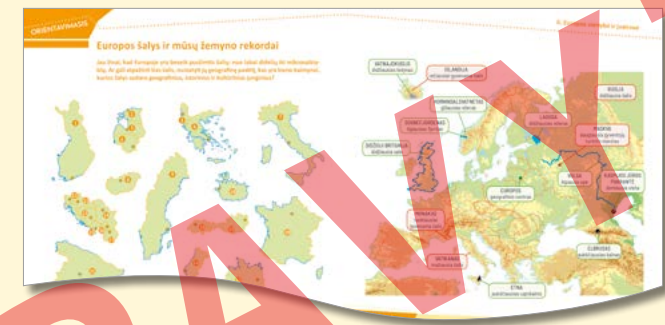
Ar žinai? – pateikiami įspūdingi rekordai, faktai.

Temos numeris

Rašytinis šaltinis – papildoma informacija, liudininkų pasakojimai.

Užduotys visada pateikiamos geltoname fone.

ŽEMĖ PLUS

Šios temos tau padės praplėsti ir pagilinti žinias. Į daugelį dalykų galėsi pažvelgti tarsi per didinamąjį stiklą.

GEOGRAFIJA AKTYVIAI

GEOGRAFIJA AKTYVIAI PLUS

Šie puslapiai skirti geografiniams bei kitokiems gebėjimams ugdyti ir tyrimams atlikti.

ORIENTAVIMASIS

Šie puslapiai padės mokytis gamtinės ir visuomeninės geografijos objektus.

ŽINAU, MOKU, GALIU

Kiekvieno skyriaus pabaigoje gali pasitikrinti ir įsivertinti, kaip pavyko įsisavinti mokomąją medžiagą, pasitikrinti, ar moki taikyti įvairius geografinius gebėjimus.

Vadovėlyje naudojami simboliai

Užduočių skirstymas:

- lengvos;
- vidutinio sunkumo;
- sunkios.

Užduotys pagal veiklos pobūdį:

- 👤 skirtos darbuvi poromis;
- 👥 skirtos darbuvi grupėms;
- ✍️ užduotis raštu;
- 🗨️ užduotis žodžiu;
- 👁️ 2 naudotis vadovėlio medžiaga;
- 🗺️ naudoti atlasą;
- 💻 pasitelkti internetą;
- 👉 praktinė užduotis;
- 📺 parengti pristatymą;
- 🔍 tiriamoji veikla.

Geografijos sąvokų žodynėlis

Klimato stočių duomenys

Asmenybių ir sąvokų rodyklė

II skyrius

Europos vienybė ir įvairovė

Prieš tavo akis Europos žemėlapis dailininko ir vadovėlio autorių akimis. Ar gali atpažinti tai, kas nupiešta? Gal kai ką teko matyti? Ar tam tikrus objektus galėtum pavaizduoti kitaip? O gal čia ko nors trūksta? Daugiau apie Europą, jos gamtos įvairovę, gyventojus ir ekonomiką sužinosi šiame ir kituose vadovėlio skyriuose. Pirmyn į pažintį su mūsų žemynu Europa.

Šiame skyriuje:

- išmoksi orientuotis Europos žemėlapyje;
- susipažinsi su Europos Sąjunga;
- sužinosi, kaip gyventojai pasiskirstę Europoje;
- išsiaiškinsi, kurios kalbos ir religijos paplitusios Europoje.

Tam naudosi:

- politinį žemėlapij;
- teminius žemėlapius;
- nuotraukas;
- paveikslus.

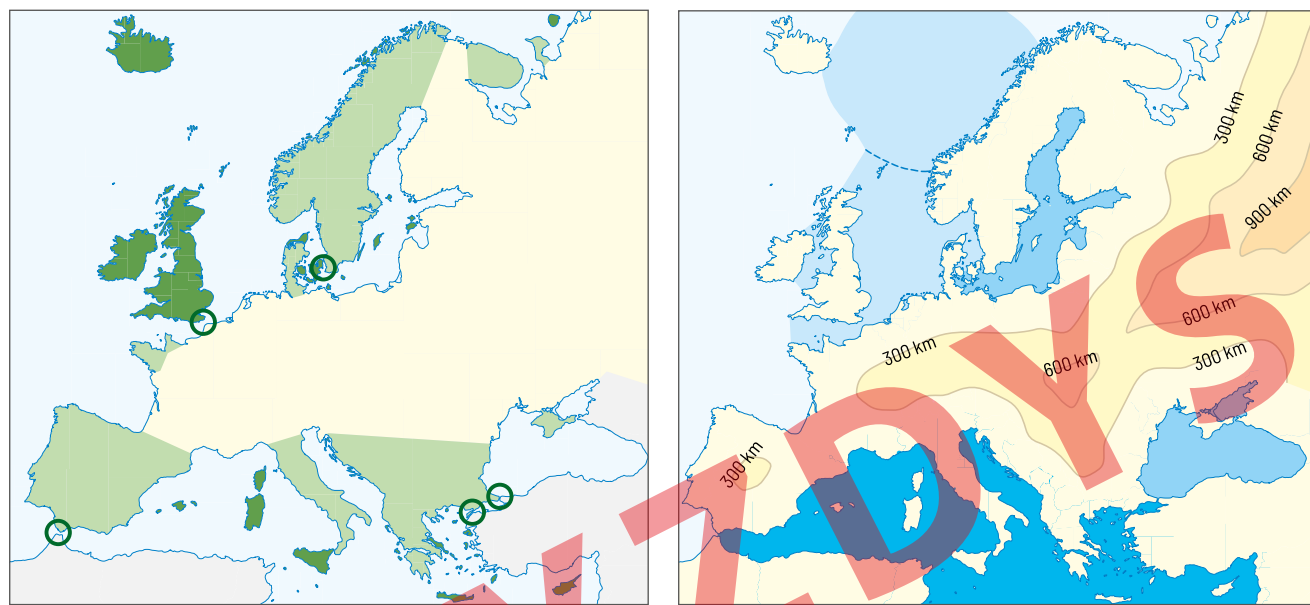
Vertinsi:

- Europos Sąjungos reikšmę šalims ir jų gyventojams;
- ar Europa savarankiškas žemynas.

Europa – savarankiškas žemynas

Europa – ypatingas žemynas, aiškias ribas turintis šiaurėje, vakaruose ir pietuose. Ten daug didelių ir mažų salų, pusiasalių, labai ilga ir vingiuojanti kranto linija. Bet kur baigiasi Europa rytuose?

1 Europos salos, pusiasaliai ir sąsiauriai.

2 Europos jūrų tipai ir atstumas nuo jūrų ir vandenynų.

salos, pusiasaliai, sąsiauriai, vandenynas, vidinė jūra, tarpžemyninė jūra, pakraštinė jūra

Ar žinai?

1989 m. Prancūzijos geografijos institutas nustatė, kad Europos geografinis centras yra Lietuvoje – 23 km į šiaurę nuo Vilniaus.

T1 Europos geografinė padėtis ir ribos

Europa išsidėsčiusi Šiaurės pusrutulyje. Tolimoje šiaurėje ji siekia Arktį, o pietuose labai priartėja prie Afrikos. Nuo Norvegijos šiaurės iki Graikijos, nuo Portugalijos iki Uralo kalnų – abiem kryptimis Europa nusitęsia po kelis tūkstančius kilometrų. Pasaulio mastu ji nedidelė, plotas yra maždaug 10 mln. km² ir sudaro tik 7 % mūsų planetos sausumos ploto. Azijos ir Afrikos žemynai už Europą didesni net kelis kartus.

Žvilgtelėjus į žemėlapi, matyti, kad Europos kranto linija ypač vingiuota. Aplink daug didelių ir mažų salų, pusiasalių, vidinių jūrų ir įlankų. Kai kurios jūros giliai įsiter-

pia į sausumą, tarsi norėdamos ją suplėšyti. Vidinių jūrų krantai daug kur kelis tūkstančius kilometrų nutolę nuo vandenyno. Pavyzdžiui, nuo Juodosios jūros rytų pakrantės iki Atlanto vandenyno laivai įveikia daugiau nei 4000 km ir plaukia ne vienu sąsiauriu.

Žemyno rytuose Europa plačiu sausumos ruožu jungiasi su Azija, todėl rytinė Europos riba yra sutartinė. Mokslininkai neturi bendros nuomonės, kaip tiksliai ją vesti. Dažniausiai vedama Uralo kalnais, Kaspijos jūros šiaurine dalimi, Kaukazo kalnais arba jų prieškalnėmis.

3 Uolos kyšulys Portugalijoje – labiausiai į vakarus nutolusi Europos vieta.

4 Nordkapo kyšulys Norvegijoje – šiauriausias Europos taškas.

5 Uralo kalnais vedama Europos ir Azijos riba.

T2 Kodėl Europa yra žemynas?

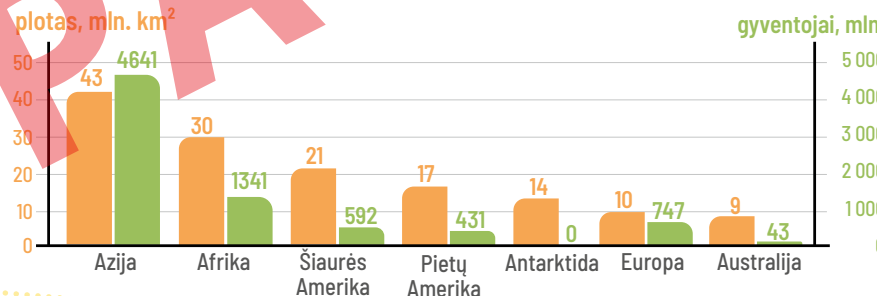
Nemaža dalis geografų Europos ir Azijos net nelaiko atskirais žemynais. Jie sako: „Žemynas – tai didelis sausumos plotas, iš visų pusių skalaujamas vandenynų ir jūrų.“ Europa ir Azija sudaro vientisą didžiulį sausumos plotą, vadinamą Eurazija. Todėl, pasak jų, būtent Eurazija yra žemynas, o Europa – tik jo dalis.

Kodėl gi Europa dažniau vadinama žemynu? Tai daroma dėl didžiulės šios teritorijos reikšmės ir gyventojų ypatumų. Juk Europos ir Azijos gyventojai labai skiriasi savo kultūra, religija, tradicijomis.

Pirmieji Europą išskyrė senieji graikai. Tas žemes, kurios driekėsi į vakarus ir šiaurę nuo Graikijos, jie pavadino „Europa“, o žemes į rytus, kitapus Egėjo ir Juodosios jūros – „Azija“. Graikų istorikas Herodotas manė, kad sausumos ribą tarp Europos ir Azijos reikia vesti Rioniu (Sakartvėlo upe). Toks Europos ir Azijos padalijimas išliko ir visi prie to priprato.

6 Stambulas – Turkijos didmiestis, išsidėstęs abipus Bosforo sąsiaurio. Šis tiltas jungia europinę ir azijinę miesto dalis.

7 Žemynų dydžio ir gyventojų skaičiaus palyginimas.

Ar žinai?

Bendras Europos krantų ilgis panašus į žemės apskritimo ilgį per pusiaują ir yra apie 40 000 kilometrų.

Užduotys

- 1** Išvardyk:
 - Europos pakraštines ir vidines jūras;
 - salas ir pusiasalius;
 - sąsiaurius.
- 2** Išmatuok Europos ištęstumą:
 - šiaurės–pietų kryptimi nuo Nordkapo iki Kretos;
 - vakarų–rytų kryptimi nuo Lisabonos iki Uralo.
- 3** Apibūdinkite Europos ribas rytuose, pietryčiuose ir pietuose.
 - Nurodyk šalis, kurios patenka į kitų žemynų teritoriją.
- 4** Nustatyk, kurie dideli Europos miestai yra labiausiai nutolę nuo jūrų.
- 5** Paaiškink, kodėl Europos kranto linija ilgesnė nei kelis kartus didesnio Afrikos žemyno kranto linija.
- 6** Palygink Europos ir kitų žemynų plotą bei gyventojų skaičių. Padaryk išvadą.
- 7** Aptarkite klasėje teiginį, kad Europa yra savarankiškas žemynas.

Mes visi gyvename Europoje

Kirsten, Lui, Dafnė ir Marekas – visi jie Europos vaikai. Kaip ir tu, jie lanko mokyklą, sportuoja, svečiuojasi pas draugus. Ir kiekvieno iš jų gyvenimas kiek kitoks: skiriasi kalba, mokyklos tvarka, tradicijos, maistas.

Užduotys

1 Palygink keturių vaikų kasdienybę. Užpildyk lentelę.

Vardas	Šalis	Mokykla	Kita
Marekas	Lenkija
...

2 Į kurią iš keturių šalių labiausiai norėtum nuvykti su mokyklų mainų programa? Pagrįsk.

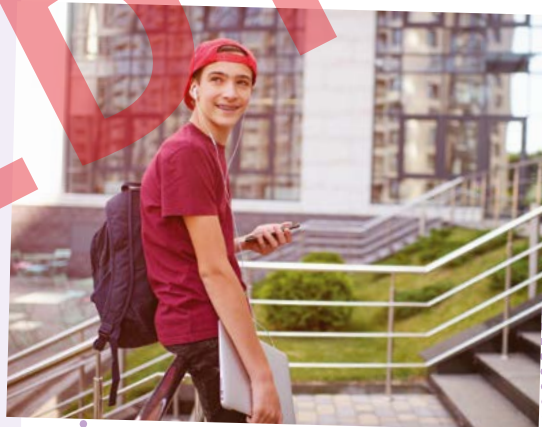
3 Parašyk trumpą laišką užsieniečiui apie gyvenimą Lietuvoje.

4 Padiskutuokite apie tai, kuo kalba svarbi kultūros išsaugojimui.

1 Marekas (13 metų)

„*Dzień dobry!* Laba diena! Esu iš Lėnkijos miesto Katowicų. Mūsų šalies istorija stipriai susijusi su Lietuva. Buvo laikas, kai jūs ir mes sudarėme vieną didžiulę valstybę. Apie tai daug mokomės mokykloje. Lėnkijoje daugiausia lenkų, tačiau netoli Lietuvos sienos gyvena daug lietuvių. Mes visi šešerius metus mokomės pradinėje mokykloje ir dar trejus – gimnazijoje. Po to jau galime rinktis profesinę mokyklą, bendrojo lavinimo licėjų arba profesinį licėjų. Lėnkijoje plačiai išpažįstama katalikybė, daug žmonių švenčia religines šventes, lanko bažnyčias. Mano mėgstamas maistas yra bigosas – kopūstų ir mėsos troškiny. Taip pat *pierogi* (saldūs ar pikantiški virtiniai su įvairiais įdais), na, ir būtinai barščiai (burokėlių sriuba).“

2 Lui (13 metų)

„*Bonjour!* Laba diena! Aš gyvenu Monpeljė, o tai vienas didžiausių Prancūzijos miestų prie Viduržemio jūros. Mūsų valstybinė kalba yra prancūzų. Mano miestas – vienas svarbiausių pramonės centrų šalyje, ypač garsėjantis savo vynuogynais ir išskirtinės kokybės vynu. Čia, Prancūzijoje, pradinę mokyklą lankome penkerius metus. Tada galime tęsti mokslus profesinėje mokykloje arba, kaip ir aš, mokytis licėjuje, kurį galima palyginti su gimnazija. Mes esame laicistai. Tai reiškia, kad visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas Prancūzijoje griežtai atsiribojęs nuo religijos. Aš manau, kad dauguma prancūzų yra katalikai, nors mūsų šalyje gyvena daug arabų kilmės musulmonų. Maždaug trečdalis mano tautiečių iš viso yra netikintys. Mūsų tradiciniai patiekalai, kuriuos mėgstu labiausiai, yra: svogūnų sriuba ir bujabesas (jūrų gėrybių ir žuvies sriuba). Tikras skanumėlis.“

4 Dafnė (12 metų)

„*Kalimera!* Laba diena! Esu iš Atėnų, Graikijos sostinės. Mano šalis yra viena mėgstamiausių atostogų kryptų Europoje. Graikų kalboje mes nenaudojame lotyniškų raidžių, nes turime savo abėcėlę. Mano šalyje graikai sudaro net 97 % visų gyventojų, kurių dauguma yra graikų ortodoksai. Mes didžiuojamės savo kultūra, kuri kildinama iš ankstyvosios europinės civilizacijos, davusios Europai ir pasauliui tokių svarbių laimėjimų kaip demokratija, filosofija, gamtos mokslai ir įspūdinga klasikinė graikų architektūra. Prieš bet kurias olimpines žaidynes pas mus antikinėje Olympejoje uždegamas fakelas. Mūsų mokyklinę sistemą sudaro trys pakopos: *Dimotiko scholio* (1–6 kl.), *Gymnasio* (7–9 kl.) ir *Lykio* (10–12 kl.). Ką norėčiau daryti baigusi mokyklą, aš dar nežinau. Man neramu, kad šiuo metu daug mokyklų abiturientų kenčia nuo didelio jaunimo nedarbo. Vasarą pas mus taip karšta, kad beveik tris mėnesius turime atostogų. Daug vyresnio amžiaus mokinių per vasaros atostogas padeda tėvams turizmo srityje. Mano mėgstamiausi patiekalai yra jūrų gėrybės ir alyvuogės. Mielai valgau musaką (baklažanų ir bulvių patiekalas su malta mėsa) su dzadzikiu (jogurto ir agurkų padažas).“

3 Kirsten (13 metų)

„*Godan dagin!* Laba diena! Aš gyvenu Ākureiryje, Islėndijos šiaurėje. Mano kalba panaši į norvegų. Mes beveik neturime tarptautinių žodžių, todėl naujiems dalykams turime sukurti naujų žodžių arba savo kalba rašyti užsienietiškus. Islėndijoje visi mokyklinio amžiaus vaikai nuo 8 iki 16 val. būna mokykloje. Aš mokausi mokykloje, kurioje yra 100 mokinių, tačiau sostinėje Reikjavike yra tokių, kurias lanko net 800 mokinių. Už miestų, nuošalesnėse vietose, yra mokyklų, kurias vadiname „nykštukais“, nes mokosi vos 10 mokinių. Dauguma mūsų salos gyventojų yra islandai. Beveik visi yra tikintys ir išpažįsta valstybinę evangelikų liuteronų religiją. Dalis mano giminaičių iki šiol tiki elfais, troliais ir neneigia, kad jie gali kažkur egzistuoti. Ypač įspūdinga mūsų salos gamta: ugnikalniai ir karštosios versmės, kurios kai kur trykšta ledynų pašonėje. Pas mus nemažai europiečiams nebūdingo maisto: su juoda duona (*rugbraud*) arba storais, sūriais blynais (*flatbraud*) mes valgome rūkytą aviėną, vytintą rykliėną arba džiovintą žuvį (*hardfiskur*).“

Tyrinėjame Europą

Mes visi gyvename Europoje, nuostabioje jos šalyje Lietuvoje. Nors apie mūsų žemyną jau teko nemažai girdėti, o gal kažkur ir pakeliauti bei šį tą pamatyti, vis dėlto Europa yra ypatingas žemynas, kurį gali būti labai įdomu tyrinėti. Šiuose dviejuose puslapiuose pateikta nemažai idėjų ir užduočių, kurios padės dar geriau susipažinti su Europa ir Europos Sąjunga.

Užduotys

- 1 Išsirink bent vieną iš čia pateiktų idėjų arba atlik mokytojo (-os) paskirtą užduotį. O gal turi savo gerą idėją – ja pasinaudok ir leiskis į informacijos paiešką. Idėją suderink su mokytoju (-a).
- 2 Pristatyk rezultatus klasės draugams.

1 Patyrinėk netradicinį Europos žemėlapi (22–23 p.).

1. Išvardyk jūras, kalnus, salas ir kraštovaizdžius, kuriuos jau žinai.
2. Naudokis atlasu ir išsiaiškink kitų kalnų, salų ir pusiasalių pavadinimus.
3. Užrašyk kiekvienos šalies sostinę.

2 Suplanuok kelionę po Europą. Kurias šalis ir miestus norėtum aplankyti? Kiek laiko keliautum? Su kuo keliautum? Sudaryk kelionės maršrutą.

4 Europoje yra labai daug lankytinų objektų! Pasirink norimą temą ir sudaryk tokių vietų teminį žemėlapi. Jo pakraščiuose kiekvieną pažymėtą objektą trumpai aprašyk.

6 2023 m. Europos Sąjungoje gyveno beveik 450 mln. žmonių.

1. Sukurk ES valstybių žodžių debesį. O gal pavyks pavaizduoti ir žmonių skaičių kiekvienoje valstybėje narėje? Naudokis www.wordclouds.com ir eksperimentuok.
2. Sukurk kitą žodžių debesį, kuriame būtų matyti atskirų ES valstybių teritorijų dydžiai.
3. Visi drauge palyginkite savo sukurtus žodžių debesius.

3 Žvaigždžių skaičius Europos Sąjungos vėliavoje nereiškia valstybių narių skaičiaus.

1. Išsiaiškink, kiek žvaigždžių yra ES vėliavoje ir ką šis skaičius simbolizuoja.
2. Ištyrinėk artimiausią aplinką ir nurodyk vietas, kuriose plevėuoja arba yra pavaizduota ES vėliava.

5 Euro zonai priklauso 20 Europos Sąjungos šalių. Išsiaiškink, kas pavaizduota ant skirtingų šalių monetų. Parenk pristatymą.

7 Surenk apklausą apie tai, ką žmonės žino apie Europos Sąjungą. Sudaryk 5–10 klausimų anketą. Pavyzdžiui: kiek ES yra šalių? Kada įkurta ši organizacija? Kada Lietuva tapo ES nare? Ką reiškia žvaigždutės ES vėliavoje? Kaip su ES susiduriama kiekvieną dieną? Galimi ir kiti klausimai. Kartu aptarkite ir įvertinkite apklausos rezultatus.

8 Kulinariniu požiūriu Europa taip pat išsiskiria didžiule įvairove. Sukurk kulinarinę knygą ir pristatyk tipiškus atskirų šalių patiekalus. Suskirstyk juos pagal regionus. Pristatymo metu taip pat atsižvelk į panašumus ir skirtumus.

EUROPOS KULINARINĖ KNYGA

- Tapa** (mažas užkandis)
- Paelija** (ryžių patiekalas su mėsa arba žuvimi)
- Kepta elniena** (*poronpaisti*)
- Ropių troškiny** (*lanttulaatikka*)
- Musaka** (maltos mėsos apkepas)
- Kebabas su pita** (*gyros*)
- Suvlakis** (mėsos iešmeliai)
- Pasta** (makaronų patiekalas)
- Pica**
- Rizotas** (ryžių patiekalas)
- Viso grūdo duona su sviestu, silke ir svogūnų žiedais** (*smørrebrød*)
- Bulvės su kiaušiniu ir žaliuoju padažu**
- Žuvienė su česnakais, rozmariniais ir šafranu** (*bouillabaisse*)
- Žuvis su traškučiais** (aliejuje kepta žuvis tešloje su aliejuje virtais bulvių traškučiais)
- Vištienos arba žuvies troškiny** (*waterzooi*)

11 Kasmet gegužės 9 d. minima Europos diena. Briuselyje ir Strasbūre duris atveria Europos Parlamentas, organizuojama daugybė kultūrinių renginių, kurių tikslas – skleisti Europos Sąjungos vieningumo idėją tarp žmonių. Išsiaiškink, kokie renginiai ta proga vyksta Lietuvoje ir kitose Europos šalyse.

II. Europos vienybė ir įvairovė

Europos Sąjungoje yra 24 oficialios kalbos. Daugelyje šalių įprasta, kad jų gyventojai šneka keliomis kalbomis. Kuriomis Europos kalbomis galėtum susišnekėti visi jūsų klasės mokiniai? Sudaryk visų ES oficialių kalbų sąrašą. Pasidomėk plačiau ir papildyk sąrašą kitomis kalbomis, jas pažymėk skirtingomis spalvomis. Sukurk žodynėlį ir palygink 10 pasirinktų žodžių skirtingomis kalbomis. Pasinaudok kompiuterinėmis programėlėmis ir prieš žodžių pristatymą pasipraktikuok, kaip taisyklingai juos tarti.

10 Mūsų miestuose ir miesteliuose galima pamatyti nemažai europietiško dalykų. Tad tapk tyrinėtoju (-a) ir leiskis į pažintį su savo gyvenamąja vieta. Ieškok su kitomis Europos tautomis ir valstybėmis susijusių vietų.

1. Savo artimoje aplinkoje rask kitų Europos šalių kavinių, restoranų, užkandinių. Išsiaiškink, kokių toms šalims būdingų patiekalų ir gėrimų ten siūloma.
2. Rask gatvių, aikščių, pavadintų įvairių Europos šalių, tautų, miestų, upių arba garsių europiečių vardais.

Svarbiausios sąvokos

Paaiškink šias sąvokas.

- Demokratija
- Euras
- Euro zona
- Gyventojų tankis
- Jūrinė valstybė
- Europos kultūra
- Mikrovalstybė
- Europos regionas
- Religija
- Salų valstybė
- Užjūrio teritorija
- Valstybinė kalba
- Vidinė valstybė

Orientuojosi

1 Europos žemėlapis.

Naudokis atlasu ir vadovėlio 26 p. esančiu žemėlapiu.

- A Kurios šalių teritorijos yra labiausiai nutolusios nuo jūrų ir vandenynų?
- B Kurie Europos žemyno pusiasaliai yra didžiausi?

2 Europos šalys.

- A Kurios Europos šalys įsikūrusios tik salose?
- B Kuriose Europos Sąjungos šalyse įvestas euras?

3 Europos regionai.

- A Kurios šalys priklauso Šiaurės Europai?
- B Kurios šalys priklauso Pietų Europai?

Žinau ir suprantu

4 Teisinga ar neteisinga?

Ištaisyk klaidas ir parašyk teisingai.

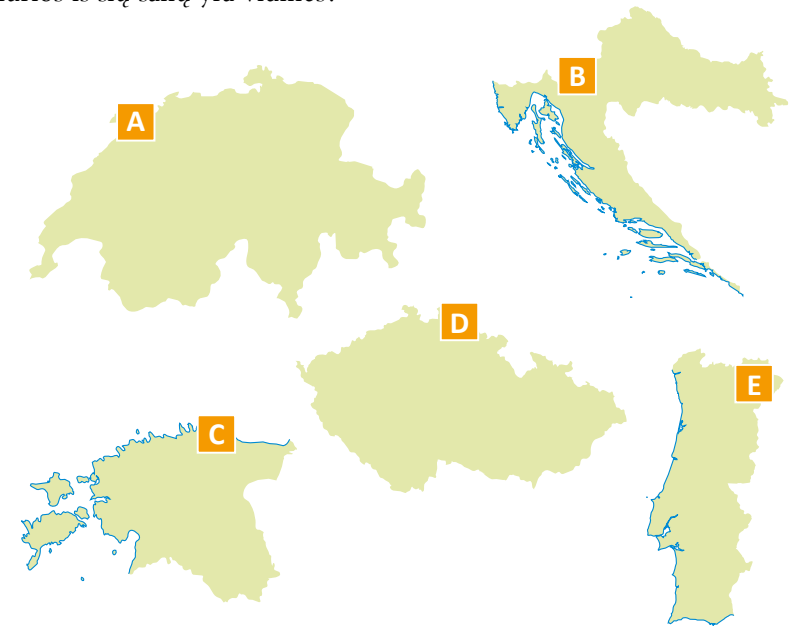
- A Europą iš visų pusių skalauja jūros ir vandenynai.
- B Baltijos šalys sudaro atskirą Europos regioną.
- C Europa yra mažiausiai gyventojų turintis pasaulio žemynas.
- D Mūsų žemyne tankiausiai gyvenama Pietų Europos šalyse.
- E Visi europiečiai priklauso indo-europiečių kalbų šeimai.

5 Kuris žodis eilutėje netinka?

- A Estija – Latvija – Lietuva – Portugalija.
- B Berlynas – Kaunas – Paryžius – Stokholmas.
- C Katalikas – liuteronas – musulmonas – stačiatikis.
- D Atėnai – Helsinkis – Kyjivas – Ryga.

6 Atpažink Europos šalis.

- A Įvardyk raidėmis A–E pažymėtas šalis.
- B Kurios iš šių šalių yra jūrinės?
- C Kurios iš šių šalių yra vidinės?

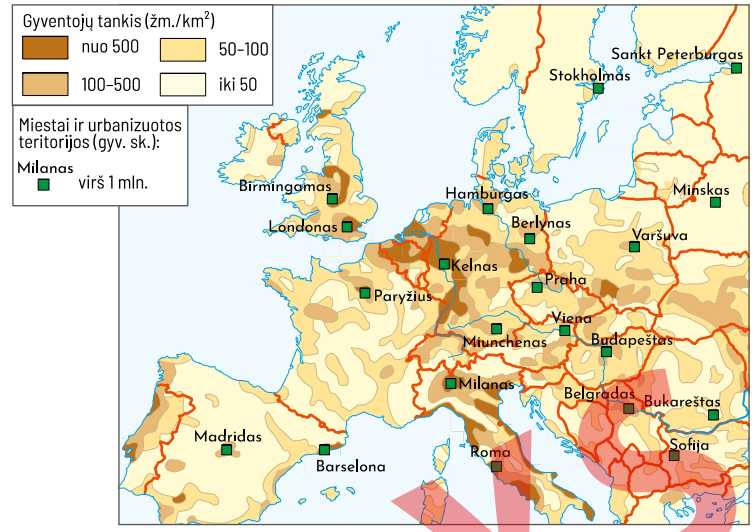
7 Atpažink sąvoką iš apibūdinimo.

- A Šios šalys neturi išėjimo į jūrą.
- B Valdymo sistema, kai visa valdžia kyla iš piliečių valios.
- C Šiuo rodikliu nustatomas gyventojų pasiskirstymas šalyje.
- D Tai valstybės gyventojų pagrindinė kalba.
- E Dvidešimtyje Europos šalių cirkuliuojantis piniginis vienetas.

Taikau gebėjimus

8 Gyventojų tankis.

- A Nurodyk tris šalis, kuriose gyventojų tankis labai didelis.
- B Nurodyk tris šalis, kuriose gyventojų tankis mažas.
- C Nustatyk, kurioje šalyje daugiausia milijoninių miestų.

Vertinu

9 Narystė Europos Sąjungoje.

Kai kurios Europos šalys nori tapti Europos Sąjungos narėmis.

- A Įvertink šį siekį:
 - šalių kandidačių piliečių akimis;
 - Europos Sąjungos šalių piliečių akimis.
- B Ko netenka šalys, kurios nepriklauso Europos Sąjungai?

Veikiu ir kuriu

10 Laiškas.

Parašyk laišką savo bendraamžiui (-ei) į pasirinktą Europos šalies užjūrio teritoriją.

11 Šalies pristatymas.

Pasirink šalį ir parenk jos pristatymą.

Pasitikrink

Dabar tu gali...

- ... paaiškinti savais žodžiais, kas yra demokratija.
- ... nurodyti didžiausius Europai priklausančius pusiasalius ir salas.
- ... išmatuoti didžiausią Europos atstumą iš šiaurės į pietus ir iš vakarų į rytus.
- ... palyginti Europos ir kitų žemynų plotą bei gyventojų skaičių.
- ... išvardyti didžiausias Europos valstybes pagal plotą ir gyventojų skaičių.
- ... priskirti valstybes Europos regionams.
- ... nagrinėti gyventojų tankio žemėlapiį pagal jo legendą.
- ... pakomentuoti Europos Sąjungos plėtros etapus.
- ... vertinti narystės Europos Sąjungoje pranašumus ir trūkumus.
- ... priskirti Europos šalims pagrindines kalbų grupes.
- ... skirti pagrindines krikščionybės kryptis.

Taip	Iš dalies	Ne	
●	●	●	25 p.
●	●	●	26 p.
●	●	●	26–27 p.
●	●	●	27 p.
●	●	●	28–29 p.
●	●	●	28–29 p.
●	●	●	32 p.
●	●	●	34 p.
●	●	●	35 p.
●	●	●	36 p.
●	●	●	37 p.